

# ERDÉLYI GAZDA

## AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 firtal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadjatik.

HIVATALOS

### KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,  
a lap szellemi részét illető közlemények az  
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ  
czimzendő.

A hirdetési díjazabályzator lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Áron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Vörös Sándor**,  
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

**Tartalom:** Értesítés a kolozsvári második tenyészállatkiállítás ügyében. — Néhány szó a harmatról. G. V. — Kertészeti szakosztályunk működése. Szentgyörgyi Lajos. — Budapesti szarvasmarha- és sertéstenyészállat-vásár. — Pályázati hirdetmény. — Egyvöleg: Szerkesztői értesítés. Gyűlési meghívó. Értesítés. Ügető verseny. Állatorvosi gyakornokok. Méheszeti kiállítás. A kolozsvári méhészek öröme. Felhívás. Hirdetmény. Értesítés. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

### Értesítés a kolozsvári második tenyészállatkiállítás ügyében.

A kolozsvári második tenyészállatkiállítás 1883. szeptember hó 1., 2. és 3. napján fog megtartatni.

**Beosztás.** Ezen kiállítás a következő osztályokat foglalja magában: I. Ló (Luxus ló és gazdasági ló.) II. Erdélyi magyar szarvasmarha. III. Idegen fajta szarvasmarha. IV. Bival. V. Juh. (Hazai és idegen fajták). VI. Sertés. (Hazai és idegen fajták). VII. Baromfi. (Tyuk, gyöngytyuk, lud, récze, pulyka és galamb)

**Díjazás.** A díjak összege a 3000 forintot meghaladja, azonkívül minden osztályban kellő számú dicsérő oklevelek állanak rendelkezésre.

**A bíráló:** az értékszámrendszer szerint történik, a bíráló bizottság részben a gazd. egyleteknek e czélból felkért t. kiküldötteiből, részben a rendező bizottság által közvetlenül meghívott szakemberekből áll.

**Bejelentési határidő** augusztus hó 1-től augusztus hó 15-ig tart, — bejelentési ívekkel, melyek a részletes programot is tartalmazzák, az erdélyi gazdasági egyesület titkári hivatala Kolozsvárt készséggel szolgál.

**Kiállítási napirend.** Első nap, Szombat szeptember 1-én délelőtt 9 órakor az állatkiállítás megnyitása, a bíráló

bizottságok működése, délután 4—7 óráig zene; belépti díj e napon 1 forint.

Második nap, Vasárnap szeptember 2-án délelőtt 11—1 óráig és délután 4—7 óráig zene; belépti díj e napon 30 kr.

Harmadik nap, Hétfő szeptember 3-án délelőtt 10 órakor lóvásár és lóárverés, délután 3 órakor a díjak kiosztása, 4—7 óráig zene, este 7 órakor a kiállítás bezárása; belépti díj e napon 50 krajczár.

Katonák (az őrmesterig bezárólag) és gyermekek ezen díjnak felét fizetik.

**Allandó jegyek és utazási kedvezmények.** Névre szóló allandó belépti jegynek birtokosa (mely jegynek ára 2 frt és mind a három kiállítási napon bárányszori belépésre használható) a rendező bizottságtól vasuti „Igazolási jegy“-et nyer, mellyel a m. kir. államvasutak összes vonalain (gyorsvonatok kizárásával) és a szamosvölgyi vasuton 33 1/3% menet díjkedvezményt élvez, mi a Kolozsvárra utazásnál augusztus 29-étől szeptember 3-áig, a visszaindulásnál szeptember 1-től szeptember 12-ig marad érvényben.

**A lóvásár és lóárverésre,** valamint egyáltalában a kiváló tenyészállatoknak ezen kiállítás által létesített adásvevési forrására, különösen felhívjuk az érdeklődő gazdaközönség szives figyelmét.

**Szállást igénylők** sziveskedjenek e tekintetben idejekorán Bartha Lajos urhoz Kolozsvárra fordulni.

**Az érkező állatok átvételére és visszaszállítására** méltányos díjak mellett Klein József szállító ur (Kolozsvár, nagy-hiducza 1. sz.) vállalkozik.

**Az állatok gondoztatásáról és takarmányozásáról** (szabott árak mellett) kívánatra a rendező bizottság intézkedik.

**További részleteket** az 1883. május hó 15-én kiadott program tartalmaz.

**A kiállítással egyidejűleg** fognak megtartatni: a kolozsvári lóversenyek (augusztus 31-én és szeptember 2-án), az állatkiállítási szakosztály közgyűlése (szeptember 1-én), az erdélyrészi szövő tan-műhelyek, valamint a kolozsvári iparos tanoncok munkakiállítása.

Kolozsvárt, 1883. július hó 20-án.

Az erdélyi gazdasági egyesület állatkiállítási szakosztályának rendező bizottsága:

**Bárá Bányfi Ádám.**  
elnök.

**Gamauf Vilmos,**  
egyleti titkár.

### **Néhány szó a harmatról.**

(GV.) Nagyon közönséges, sőt mondhatjuk igen természetes tévedés az, mely általánosan elterjedve azt hiszi, hogy a harmat éjszakánként hasonló módon hull, mint az eső! A jelen száz elején még senki sem mert volna ezen akkor köztudomású nézettel szembeszállni, — pedig ugyan édeskevés észleleti tehetség kívántatik ahhoz, hogy meggyőződjünk, mily merőben helytelen feltevés! Mert ugyan van-e valaki, kinek fel ne tűnt volna, hogy reggel midőn a fű telisden tele van ragyogó harmatcseppekkel, a szomszédos kavicsot is mégis egészen száraznak látszik. Mert ha a harmat úgy hullana, mint az eső, miért látjuk csak a fűvön és miért nem a kavicson is? Miért nedves egy ilyen reggel a régi — fából készült — kúteső és miért nem mutat egy csep nedvességet sem a modern — vasoszlopos — Norton vagy más szerkezetű szivattyus kut? Ilyen és hasonló megfigyelés meggyőzhet arról, hogy a harmat nem hullhat le úgy, mint az eső, mert különben minden szabadban levő tárgynak egyformán nedvesnek kellene lennie!

Hogy a harmat képzésének mikéntjéről és a harmat lecsapódásáról helyes fogalmat nyerjünk, mindenekelőtt szemügyre kell vennünk azon viselkedést, melyet a körlég a vizgőzökkel szemben tanúsítani szokott. Ismeretes, hogy a levegő hőfoka nappal a különböző évszakok és különböző órák szerint és alatt eltérő, valamint nem kevésbé ismeretes az is, hogy a levegő behatásának kitett viz folytonos elpárolgásban van: azaz, hogy — láthatatlan — vizgőz alakjában a levegőben tért foglal. A víz hevítése s elpárolgatalása által a folyamatot nagyon siettetni lehet, a midőn a tetemes mennyiségű viz száll fel gőzalakban a közlégtbe. Lapos és vízzel telt csésze a szobában vagy szabadban felállítva, 2—3 nap múlva üres leendő, jelölül annak, hogy a viz elpárolgott. Tudva azt, hogy a föld felületének mintegy háromnegyedrészét a viz foglalja el, melynek a levegővel érintkező felszínén kisebb-nagyobb mérvű, de szüntelen elpárolgás folyik: világos lesz előttünk az is, hogy naponta roppant mennyiségű vizpára jut a levegőbe. A mi a viz-

pára mennyiségét illeti, melyet a levegő egyáltalában felvehet, itt azon körülmény játszik közre, hogy a levegő folytonos változásnak van alávetve. A fizikusok kimutatták, hogy a körlég annál több vizpárát vehet fel és tarthat meg, minél magasabb a hőmérséke, más szóval: minél melegebb! Továbbá megcáfolhatatlan adatokkal bizonyították azt is, hogy a levegőnek vizpárát tartó képessége mindig és pedig annyival inkább csökken minél hidegebbé válik a lég. Nem szabad figyelmen kívül hagynunk még azon tényt sem, hogy a körlég egy bizonyos melegségi foknál csakis bizonyos vizpára mennyiséget és nem többet vehet fel. Azon levegőt, mely annyi vizpárát nyelt el, mint mennyit saját hőfoka mellett egyáltalában felvehetett, vizpárával telítettnek nevezük. Az eddig mondottakból kitűnik, hogy a levegőnek vizpárával való telítettsége annak hőfokától függ, úgy, hogy az a levegő, mely jelen melegénél vizpárával telítve volt és ezen hőfok mellett abból többet fel nem vehetett volna, azonnal több vizpárát fog elnyelni, mihelyt hőfoka emelkedik, mert ekkor természetesen telítési pontja is magasabb lesz. Ilyen körülmények között már most ugyanazon mennyiségű levegő képesítve van a növekedő meleggel több vizpárát is elnyelni.

Ha tehát ez így áll, méltán kérhetjük: vajon mi fog történni akkor, ha ellenkezőleg a vizpárával telített levegő hőfoka csökken? Nos ez által a levegő vizpárátartó képessége is megfogyatkozik és mintán korábbi magas hőfokánál vízzel telítve volt, most a hősökkenésnek egyedüli következménye csak az lehet, hogy vizpára kiválásnak kell beállani, még pedig oly mértékben, a mennyiben a levegő kevesebb vizpárát tarthat magában, hogy a csekélyebb hőmérsék mellett még telítve maradjon. A hidegebb levegő tényleg kevesebb vizpárát tarthat meg és ilyenkor a kiválás valóban megtörténik: a kicsi vízhólyagocskák egyesülnek és felhőket alkotnak, melyeknek nedvességtartalma végre is a földre hull.

Nap közben minden test hőt vesz fel, azaz megmelegszik, míglen éjszaka azon ismét tulad, azaz lehül. Némely test gyorsabban veszti el melegét, mint más. Így például a fű sokkal gyorsabban veszti el, mint a kavics, tehát gyorsabban hül le, mint amaz; — tegyük fel már most, hogy nagyon forró napra derült csendes éjszaka következik. A fűhöz legközelebb álló légréteg a meleg kisugárzása folytán lehülő füvel érintkezvén szintén lehül és lassan-lassan azon alacsonyabb hőfokot éri el, melynél a benne foglalt vizpára mennyiség telítésére éppen elegendő, de ha melege még inkább csökken, akkor ennyi párát nem bír megtartani és annak egy részét kiválasztja. Ez a pára már most vízzé sűrösödik és mint harmat, a levelekre rakodik. Ha tehát egy réteg nedves levegő lehül, akkor lassan-lassan telítési pontját éri el, mi ha megtörtént, minden további lehülése a vizpára kiválását és a harmat képzését idézi elő. Azon hőfokot, melynél a harmatképzés kezdődik harmatpontnak nevezük, azon eszköz pedig, mely a levegő mindenkori ned-

vességi fokát jelzi: hygrometer (a görög hygor: nedvesség és metron: mértékből származtatva) név alatt ismeretes.

A harmat tehát nem hull, de nem is száll fel a földről, — mint sokan még most is hiszik, — hanem azon a helyen képződik, a hol épen találjuk. A harmatképzés tehát oly jelenség, mely mint láttuk könnyen magyarázható, és mégis 1814-ig tartott míg doctor Wells, egy Londonban élő amerikai physikus a fentieket így megállapította. Klasszikus értekezése: „A harmatképzés elmélete” cím alatt jelent meg és uttörőül szolgált e téren.

Annak oka, hogy a harmat derült tiszta éjszaka után miért mutatkozik nagyobb mennyiségben? abban rejlik, hogy ilyenkor nincs felhő, mely a földfelület melegkísugárzásának útját állaná. A föld színe ilyenkor gyorsan hülhet le, minek következtése a bő harmat-képződés. Igen természetes, hogy borult éjszakákon harmat igen csekély mérvben, vagy épen nem jelentkezik: a felhő ugyanis a föld színéről kísugárzott meleget — mely egyébként a légürben tűnt volna el — ismét visszaveti, úgy hogy a föld nem hülhet le annyira, miszerint a közvetlenül felette levő légréteget a telítési ponton tulviheesse. Nemcsak felhő, de minden takaró, ha még oly vékonyan van is elterítve a földszínen, elégséges arra, hogy a kísugárzás általi melegvesztéséget meggátolja és igen értelmes eljárásra mutat, midőn a kertész éjszaka érzékenyebb növényeit valami takaróval látja el. Hiszen e tekintetben még a pókháló is számot tesz és ha valaki bosszankodva lát vagy egy ilyent virágain; jusson eszébe, hogy akárhányszor csakis e finom szövetnek köszönhetjük, ha megannyi rózsabimbó, vagy más kényes virágrügy épségben maradt. Nem a hideg szél, hanem az éjszakai meleg kísugárzás aggasztja a déli vidékek lakóját, azért növényeit vékony szalmaréteggel, redélyfáit fenyőgalylyal vagy akár csak halászhálólal védi.

A harmatképzésnek most előadott ténye újabb erősséget nyer azon eljárásban, mely szerint India különböző részeiben, a hol a jég természetesen az általunk ismert módon elő nem állhat, a vizet — jégképzés céljából — mégis megfagyásra bírják. E célból a földbe sekély gödröt ásna, melynek fenekét egy réteg száraz szalmával hintik be, s erre 4 centimeter mély, hosszukás agyagedényt helyeznek, mely vízzel van megtöltve. Derült éjszakán, mely ott oly gyakori, a földszin és viz meleg kísugárzása nagyon tetemes, de mindamellett az edényben levő viz lehülése elégséges nem lenne, ha az közvetlenül a földön állana, mert ez akkor saját melegét a vízzel közölné. Ezt szalmának közbe rétegezése gátolja meg, mely rossz melegvezető gyanánt szerepel. A kísugárzás folytán tehát a viz annyira meghül, hogy jéggé válik, még oly időben is, hol a nappali hőmérsék + 35° Celsiusust meghalad.

Nálunk azt tapasztaljuk, hogy forró, de derült nyári napra este frissítő hűvös idő következik, miglen borult éggel az este is tikkasztó marad, mely körülmény szintén a föld meleg kísugárzásának megakadályozásában leli magyarázatát.

Minél forróbb nappal a levegő, minél derültebb és tisztább az éjszaka, annál nagyobb és bővebb a harmatképzés. Ha a földfelület a meleg kísugárzás által nagyon lehül, akkor úgy jár nálunk a harmat, mint az indiai edényben a viz, t. i. megfagy és mint dér szerepel. A dér egyébként — mint tudjuk — csakis a zsenge növényzet érzékenyebb növényeinek és hajtásainak árt.

Egyáltalában nem lehet kétséges, hogy a harmat a növényzetnek roppant hasznára van, kivált nagy szárazság idején, minőt főleg a magyar alföld nem egyszer tapasztal. Igaz, hogy napközben a meleg a harmatot ismét elpárolgásra bírja, de annak egy jó része mégis mindenkor visszajár és az eltikkadt földnek szomjuságát oltja.

## Kertészeti szakosztályunk működése.

### IV.

Junius 6-án a köztelken tartott ülésben Dr. Berde Aron szakoszt. alelnök adja elő, hogy közelebből történt Budapesten jártában mily elismerőleg nyilatkoztak azok a gyümölcsárosok; kik magától alelnök urtól is, de meg más kolozsvári gyümölcsészektől s különösen Sárdi Lőrincz buzgó közvetítő ügytársunk által kaptak már néhány év óta kiváló fajú és minőségű almát és kivált körtéket. S hogy mekkora feltűnést okoztak a Batul, Pónyik, Londoni peppin, Angol téli pármén almáinkon kívül a Diez, D'Argenson, Clairegeau, Angoulemei, Józsefia (Josephine des Malines), Téli esperes, Hardenpont, Kronprinz Ferdinánd korona örökös, Bose kobakja s más kitűnő fajú körtéink, arról igen élénk beszélgetéseket hallhatni. Alelnök értesítése örvendetes tudomásul vétetett s ennek kapcsán kimondott, hogy jövőben még nagyobb figyelmet fordítandunk fölküldendő gyümölcsainkre.

Ez ülésben jelentette egyleti kertész, hogy az ojtásokat befejezte, mely alkalomból utasított a kertész, hogy a Bereczkítől hozott 26-féle jeles körték hova történt elojtására nézve a legközelebbi ülésre adja be írásos jelentését; ez ojtványokat pedig különös figyelemben részesítse.

Végül izlettetett alelnöktől egy pár ismeretlen nevű, de úgy tartóssága, mint más jó tulajdonainál fogva érdemesnek talált alma.

Junius 13-án néhány kebli ügy elintézése után izlettetett id. Hutter Sámueltól finom májusi cseresznye s egy még most is igen szép kinézésű, de kissé tulérett Karmelita Rte, jegyzőtől jó téli esperes = brüsseli pergamen, Bolveileri, Tavasz jó Lujza és La Quintigne Boisbunel; elnöktől szintén jó Bolveileri és kiválóan finom Doyenne d'hiver = téli esperes, igen-igen szép példányban.

A jun. 20-iki ülésben bemutatja Zonda László egyli. kertész jelzett körték névjegyzékét, a szerint, a mint azokat az illető helyekre 2—3 példányban elojtotta. A heterjesztett jegyzék szószerint jegyzőkönyvre vétetni határozottatott s fölkértelet jegyző, hogy azokat — a helyszínére kiszállva — vegye számba.

Elnök jelenti, miszerint Villási Pál keszthelyi tanár és szerkesztő irtól fölhívást kapott a Hamburgban tartandó gyümölcsészeti kiállítás tárgyában. A fölhívás beható tárgyalás alá vétett s ebből folyólag tekintetbe véve az ülés mindennemű körülményeket, arra a megállapodásra jutott, hogy a kiállításon rész nem vehet, mindazonáltal igyekszik azon lenni, hogy az erdélyi batul és pónyikból egy-egy liter vékányit bemutasson a kiállításon.

Izleltettek az egyleti köztelekről és Ritter társunk útján a kolos-monostori tanintézet gyümölcsészetéből Orleansi cseresznye, mely koraiságánál, de meg más előnyös voltánál fogva is méltónak ítéltetett a tenyésztésre, mint szép nagy halványpiros jó csemege; id. Hutter Sámuelről ismeretlen még a multkorinál szebb májusi cseresznye s igen szép és jó piros amarella, jegyzőtől piros és fehér — indátlan — igen bőven és folyton termő, továbbá la Constante és Pompadour igen szép eprek.

Végül Ritter főkertész-tanár óhajtását fejezi ki a fölött, miszerint a kolos-monostori tanintézeti 3- ad éves növendékeknek — szokás szerint — a köztelki gyümölcs kulturát bemutathasssa, szíves készséggel engedvén alkalmat erre a szakosztály, utasította Zonda egyleti kertészt, hogy a jelzett alkalomra okvetlen otthon lévén, a látogató vendégseregnek szíves készséggel álljon szolgálatára.

A június 27-iki ülés a köztelken tartatott, hol egybek elintézése után izleltettek: Somkerekí (Stengel) Gusztáv főerdész ur gyalui kítűnő piczéből piros és zöld Stottini = Török Bálint, Batul és Pónyik, „Vadadi Gergely“ magoncz és egy kissé tulsavanykás ismeretlen Rte faju almák, melyek külsőjüket tekintve, de belsőleg is legálább febr.-mártiusra emlékeztek, annyira üdék és élvezhetők valának.

Láthatni ebből, hogy mit ér a jó hely a gyümölcsre nézve! s valóban mondhatom, hogy éa, a kúnek volt alkalmam többször jelzett helyen megtekinteni az oda októberben berakott Vadadi G. irtól hozatott ép gyümölcsöt, hogy alig pusztult el közüle néhány, fonnyadás s más mellék bajai pláne legkevésbé sem voltak lelhetők rajtuk vagy bennük.

Mikor érik s meddig áll el hát a Batul s más gyümölcsök, igen nagy, sőt legnagyobb mértékben függ azon helytől hová eltezzük. Nagyon kívánatos gondolkoznunk e tárgy fölött is. Izleltettek még: a hely színén termett Maraszkinó, bors ropogós, fejr pirosló Lauer mann = Napoleon és mokra veres jó csereszayék, de a melyekre nézve júliusi közleményünkben mondjuk el szakosztályi tapasztalatainkat.

Szentgyörgyi Lajos.  
szakosztályi jegyző.

## Budapesti szarvasmarha- és sertésenyész-állat-vásár.

(1883-ik évi szeptember hó 22., 23. és 24. napjain.)

I. A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minister a szarvasmarha- és sertésenyésztés előmozdítása érde-

kében Budapesten f. évi szeptember hó 22., 23. és 24. napjain szarvasmarha- és sertésenyészállat-vásárt tart.

II. A vásár és kiállítás rendezésére egy vásárrendező-bizottság alakított, mely Budapesten, a Köztelken székel.

A vásár Budapesten, a fővárosi marhavásártéren tartatik.

III. A vásár szeptember hó 22., 23. és 24. napjain minden reggel 10 órakor kezdődik és délután 6 órakor végződik.

IV. A vásárra bocsáttatnak korra való tekintet nélkül:

A) Szarvasmarha: bika, bikaborju, üsző és üszőborjuk.

I. Magyar. II. Nyugati fajták.

B) Sertés: kan, kocza. I. Hazai. II. Nyugati fajták.

Magyarországi kiállítók által külföldről vett vagy külföldi tulajdonosok birtokában levő állatok is vásárra bocsáttatnak, a díjakra azonban külföldön nevelt állatok csak az A) II. és a B) II. alatti csoportokban versenyezhetnek. Hizlalt vagy tenyészképtelenné tett, vagy egyéb okból tenyésztési czélokra már nem alkalmas állatok a vásárra nem bocsáttatnak.

V. A vásárra a bejelentések a vásárrendező-bizottság által szétküldött, illetőleg attól nyerhető bejelentési minták felhasználásával, két példányban, legkésőbb augsztus 27-ig bezárolag, a vásárrendező-bizottsághoz czimezve, a Köztelekre küldendők. Minden bejelentéshez a tenyészet egészségi állapotát igazoló egészségi bizonyítvány csatolandó.

Az állatok szállítására nézve a vasutak kedvezményeket engedélyeztek. Az erre jogosító igazolványok a vásárrendező-bizottság által a bejelentőknek megküldetnek.

VI. A bejelentett állatok szeptember hó 21-én estig okvetlenül beállítandók.

Az állatok Budapestre érkezés után azonnal a kiállító megterhelhetése nélkül újbol állatorvosilag megvizsgáltatnak s ha betegeknek találhatnak, a budapesti állatorvosi tanintézetnek adatnak át orvoslás végett.

VII. Az állatokat a vásár utolsó napja, szeptember hó 24-én délutánig a vásárról elvinni nem szabad.

VIII. Az állatok takarmányozásáról és ápolásáról a kiállítók gondoskodnak. Intézkedés történend a végre, hogy a szükséges takarmány és alomszalma mérsékelt s a vásártéren közzétéendő áron, a vásártéren helyben kiszolgáltassék.

IX. A vásárra hozott tenyészállatok állása felett az ára is kiteendő, s az a bejelentési íven is megemlitendő, hogy az ár a katalogusba felvehető legyen.

X. A kített áron az állat az első jelentkező vevőnek mindenesetre eladandó és többé árverésre nem bocsátható.

XI. Ha valamely állat tényleg eladatott, a történt eladás a vásárrendező-bizottságnak a hely színén levő irodájában azonnal bejelentendő s a vevő nevével együtt az állás-táblán feljegyzendő.

XII. A vásár utolsó napja, szeptember hó 24-ike reggeli 10 óráig el nem kelt állatok, az nap árverezésre bocsáttatnak. A kikiáltási ár a tulajdonos által határozatlik meg, mely ár azonban a bejelentett eladási árnál nagyobb nem lehet.

Ha a kikiáltási áron felül ígérnek, eladó tartozik az állatot átadni.

XIII. A jelesb állatok díjazása czéljából az e czélra felkért országos gazdasági egyesület közbejöttével két bíráló bizottság alakították, egyik a szarvasmarhák, másik a sertések megbíráására.

XIV. Mindkét jury szeptember hó 22-én kezdi meg működését és az nap be is fejezi — úgy, hogy szeptember hó 23-án reggel 10 órakor már a díjazott állatok állása felett a díjak jelezhetők legyenek.

XV. A díjazott állatok elővezetése mellett a díjak kihirdetése és kiszolgáltatása szeptember hó 23-án déli 12 órakor történik.

XVI. A földművelési miniszter által adományozott díjak a következő osztályokra tüzetnek ki:

#### A) Szarvasmarha.

##### I. Magyar fajta.

Bika: 1. díj 100 darab 10 frankos arany, 2. díj 40 drb 10 fr. arany, 3. díj 20 drb 10 fr. arany. — Bikaborju: (1 éves korig) 1. díj 10 drb 10 fr. arany, 2. díj 5 drb 10 fr. arany. — Tehén: 1. díj 50 drb 10 fr. arany, 2. díj 20 drb 10 fr. arany, 3. díj 10 drb 10 fr. arany.

##### II. Nyugati fajta.

a) Berni (Kuhlandi, marjahósi), piatzgai (möllhali) alligai.

Bika: 1. díj 80 darab 10 frankos arany, 2. díj 40 drb 10 fr. arany, 3. díj 30 drb 10 fr. arany, 4. díj 10 drb 10 fr. arany. — Tehén: 1. díj 50 drb 10 fr. arany, 2. díj 20 drb 10 fr. arany, 3. díj 10 drb 10 fr. arany. — Bikaborju: 1. díj 10 drb 10 fr. arany, 2. díj 5 drb 10 fr. arany.

b) Egyéb kulturfajták és keresztezések.

1 darab bikára 30 arany, 1 darab tehénre 20 arany.

#### B) Sertések.

##### I. Hazai kondor sertés.

a) szőke: kan 1. díj 20 drb 10 frankos arany, 2. díj 10 drb 10 fr. arany; koca 1. díj 15 drb 10 fr. arany, 2. díj 8 drb 10 fr. arany. — b) fekete: kan 1. díj 20 drb 10 fr. arany; koca 1. díj 15 drb 10 fr. arany.

##### II. Nyugati fajták.

kan 2. díj 20 drb 10 frankos arany, koca 1. díj 15 drb 10 fr. arany.

XVII. Valamennyi díj csupán abszolút becsü állatnak adható ki.

XVIII. A pénzbeli díjak mellett oklevelek is adóznak, melyeken a jutalomdíj megemlítve van.

XIX. Pénzbeli díjakon kívül elismerő oklevelek adóznak.

XX. A vásár látogatása díjmentes.

Kelt Budapesten, 1883. évi június hóban.

**Földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi  
m. kir. ministerium.**

## Pályázati hirdetés.

A tarczali m. kir. vinczellérképezdében a nyilvános osztályozó vizsgálatok f. é. augusztus hó 7—11-ig fognak megtartatni, a midőn is 7 harmadéves növendék végzi az intézeti tanfolyamot, kik méltányos díjazásért gyümölcsészeti, szőlészeti és pinczekezelői-állást készek elfoglalni.

Az e tekintetbeni ludakozódásokra bővebb felvilágosítással az intézeti igazgatóság szolgál.

Ugyancsak a fentnevezett intézetben az 1883-ik év október 15-én kezdődő új tanfolyamra 6 államköltséges tanuló felvételére pályázat nyitattik.

#### Felvételi kellékek:

1. A 16 évet betöltött életkort igazoló keresztlevél.
2. Erős, egészséges testalkatot és védhímlővel beoltást igazoló orvosi bizonyítvány.
3. A községtől kiállított jó erkölcsi bizonyítvány.
4. Az elemi iskolát sikeres bevégzését igazoló bizonyítvány.
5. A szülők vagy gyámok írásbeli nyilatkozata, hogy az illető tanuló az intézetet a tanfolyam bevégeztéig el nem hagyja.

A fent elősorolt és kellőleg bélyegzett bizonyítványokkal felszerelt kérvények szeptember hó 1-ig az intézeti igazgatósághoz beküldendők, honnét a fel vagy fel nem vételről szeptember 15-ig az illetők értesítetnek.

A felvett tanuló tartozik magát fehér és egyéb más ruhával valamint írószerekkel kellőleg ellátni és október 15-én az intézetbe belépni.

Az államköltséges helyek betöltése felől még saját költségű növendékek is vétetnek fel, kik is az élelmezés, mosás, lakás, fűtés és világításért havonta előre tartoznak 14 frt 50 krt fizetni.

Idősebbeknek, katonaságtól menteknek és magasabb képzettségűeknek, az állami helyek elnyerésében előny adatik.

Kelt Tarczalon, 1883. július hó 16-án.

**Az igazgatóság.**

## EGYVELEG.

— Szerkesztési értesítés. A mai számon kezdve az „Erdélyi gazda“ szerkesztését ismét egyleti titkár Gamauf Vilmos vette át. Egyszersmint megjegyezzük, hogy a múlt számban közölt „Ki őrizze a gyümölcsöt“ czimű cikk alól a „Gyakorlati mezőgazda“-nak mint forrásnak megnevezése tévedésből elmaradt.

— Gyűlési meghívó. Az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmánya 1883-ik évi július hó 26-án délután 3 órakor ülést tart az egyleti irodában (Bel-Monostor-utca 8. szám, földszint, jobbra), melyre a t. tagok ezennel tiszteletteljesen meghivatnak.

Főtárgy: A kolos-monostori ösztöndíjak és alapítványi helyek betöltése.

— **Értesítés.** Hogy a t. érdeklődő közönség a nagyenyedi vinczellér-képezde működéséről és irányáról, illetőleg a növendékek képzettségéről, némileg meggyőződést szerezhesse; mint eddig elé minden évben, ugy ez idén is, f. hó 30-án délelőtt 8—12 óráig, délután pedig 3—7 óráig szaktávadó elméleti és gyakorlati vizsgák tartatnak, a melyre a t. érdeklődő közönséget ezennel tisztelettel meghívja a

**Vinczellér-képezde igazgatósága.**

— **Ügető versenyt** rendez Budapesten augusztus 19 és 21-én a Lótenyésztés emelésére alakult részvénytársaság, mely 14 versenyszámot tüntet fel — közte öt nemzetközit — értékes díjakkal, a nevezés augusztus 14-én van elzárva. —

— **Állatorvos** gyakornoki állásokra hirdet pályázatot a földművelési ministerium. Ezen állomások a m. kir. ménésintézeteknél vannak rendszeresítve 300 frttal és egyszerű elhelyezéssel vannak javadalmazva. Kellően minősített egyének folyamodványait legkésőbb augusztus 10-éig nevezett ministeriumhoz nyújtják be. —

\* **Méhészeti kiállítás.** A magyarországi méhészek Békés-Gyulán 1883. augusztus 19-án tartandó II. méhészeti vándorgyűlésével országos méhészeti kiállítás lesz összekötve, mely öt osztályt tartalmaz Bejelentési ívekkel és részletesebb felvilágosítással a kiállítási bizottság, melynek élén Gőndöcs Benedek áll, készséggel fog szolgálni. Megemlítjük még, hogy a legegyszerűbb és legolcsóbb és a nép által könnyen utánozható méhflak készítésére 10 darab arany külön jutalom van kitűzve. —

— **A kolozsvári méhészek öröme.** Kriesch János budapesti műegyetemi tanár ur, mint „az országos méhészet-egylet” igazgató elnöke s a „Méhészeti lapok” szerkesztője Kolozsvárt mulatása alkalmából kiváló élvezetben részesültek a kolozsvári méhészek, illetve az erdélyi méhészet-egylet elnöksége. Ugyanis a kedves vendég a legközelebbi napokban Albu egyleti igazgató és Szentgyörgyi Lajos titkár vezetése mellett s több buzgó tagtárs kíséretében meglátogatta Voith Gergely (most dezmeri határon levő), Gebhardt Döme „Hójai”, — Korbuly Gergely „aszupataki”, — az egylet „házsongardi” és Csiki János József szentgyörgyhegyi műmeheteleit. A tudós vendég meglepetéssel nyilatkozott jelzett tulajdonosoknak méhészetéről és különösen Gebhardt távirida-főnök „Gőndöcs-féle berendezésű” telepéről s Csiki ügytársunk ritka szépségű pergetett mézéről. Melyből folyólag méltán elmondhatják az egylet ügyvezetői, hogy alig pár éves működésüknek mégis — mégis látszik már némi nyoma.

— **Felhívás.** „Az erdélyrészi méhészet-egylet” azon tisztelt tagjait, kik a magyarországi méhészek jövő aug. hó 19-20 napjain Békés-Gyulán tartandó II. méhészeti vándorgyűlésével egybekötött országos méhészeti kiállításon bármilyen méz vagy másféle produc. umaikkal részt venni ohajtanak, tiszteletteljesen figyelmezteljük, hogy bejelentéseiket f. évi július hó 25. ig Békés Gyulára Gőndöcs Benedek apát és bizottsági elnök urnak czimzetten megtenni méltóztassanak. S netalán küldendő holmiségeiket aug. hó. 10-ig akár hozzánk

Kolozsvárra, honnan aztán mi elnökségünk által itt helyitt összehozott kollekcziókkal az illető helyre szolgáltatjuk, — akár aug. hó 15-ig direkt jelzett elnök ö nagyságának kézbesíteni tiszteletteljesen kérjük! S a mennyiben lehetséges, személyesen is minél többen részt venni sziveskedjenek, melyre nézve a bejelentést szintén jul. 25-ig megtenni igen kívánatos, hogy tisztelt ügytársaink a lehető kedvezménybe részesíthetessenek.

Az egyleti igazg. választmány megbízásából Kolozsvárt, 1883. július 20.

**Szentgyörgyi Lajos,**  
egyleti főtitkár.

— **Hirdetmény.** A marostordamegyei gazdasági egylet által fehér, erdélyi fajú szarvasmarha állatkiállítás rendeztetik 1883. augusztus hó 5. napján, délelőtt 10 órakor Szász-Régen városban, mely alkalommal felerészben állami adományozásból, más részben az egylet saját pénztárából **száz forint jutalom osztatik ki** az érdemeseknek találandó állatok tulajdonosai között és pedig:

1. Egy éves tehén és ökör borjakért két-két díj 5 és 3 frt = 16 frt
2. Két „ „ „ „ „ „ „ „ 8 és 5 „ = 26 „
3. Három „ „ „ „ „ „ „ „ 10 és 6 „ = 32 „
4. **Legszébb borjas tehenekért két díj 16 és 10 „ = 26 „**

Összesen 14 díj 100 frtban. — A kitűzött díjakra versenyezhetnek mindazon megyei tulajdonosok, kik 30 holdnál nagyobb földbirtokkal nem bírnak, mely körülményt, valamint azt, hogy a versenyző állat a kiállítónak saját nevelése: hiteles községi bizonyítvánnyal kell igazolniuk. Nagyobb birtokosok szintén pályázhatnak az egyleti diszokmányra. A bíráló bizottság a helyszínén mondja ki végérvényes határozatait és osztja ki a kitűzött jutalmakat. — A marostordamegyei gazdasági-egylet választmánya.

Maros-Vásárhelyt, 1883. július hó 15.

**Báró Apor Károly,**  
elnök.  
**Deák Lajos,**  
titkár.

— **Értesítés.** A magyar korona területén foglalkozó gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete által életbe léptetett állomás-közvetítő osztály — elfogad minden körébe tartozó bejelentéseket és kéri ugy a földbirtokos, mint a bérlő urakat, hogy az üresedésben lévő állomásokat az egyesületi irodának (Budapest, papnövelde-utca 6.) jelentsék be. Állást kereső tag urak sziveskedjenek beküldeni bizonyítványaik másolatát, hogy előforduló esetekben őket ajánlhassuk. E közvetítésért költség nem terheli sem a földes urat, sem a folyamodó egyesületi tagot, — mivel ezen intézménynek főcélja az, hogy a földbirtokos és bérlő urak támogatását a tag urak javára ezen uton is kinyerje. —

**Krocsák G. Emil,**  
az egyesület ügyvezetője.

## Üzleti szemle.

### Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest július 21. | Bécs július. 21.

Buza . . . . .	9.70 — 10.75 frt	9.60 — 11.40 frt
Rozs . . . . .	— — — frt	7.45 — 8.35 frt
Árpa, takarmány . . . . .	— — — frt	— — — frt
Árpa, szeszüzésre . . . . .	— — — frt	— — — frt
Árpa, seres . . . . .	— — — frt	— — — frt
Zab . . . . .	6.30 — 6.35 frt	6.60 — 7.15 frt
Törökbuza . . . . .	6.30 — 6.70 frt	6.65 — 8.10 frt

Budapesti marhavásár július 19-én. Összes felhajtás 4393 db. nagy és apró marha. Ebből eladalfolt 14 db. bika, 1123 db. ökör, 400 db. vágó tehén, 116 db. fejős tehén, 113 db. bival, 324 db. borju, 1220 db. juh. Árak: bika darabonként 120—170 frt, ökör páronként 280—340 frt, vágó tehén páronként 240—300 frt, fejős tehén darabonként 100—180 frt, bival páronként 160—220 frt, borju darabonként 13—26 frt, bárány páronként — — frt, juh páronként 14—25 frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 57—59 frt, tehénhús 52—54 frt, borjuhús 12—25 frt, bivalhús 48—52 frt.

Bécsi marhavásár július 17-én. Összes felhajtás 3172 drb és pedig 1497 drb. magyar, 1523 drb. lengyel és 152 drb. német fajta, melyből 3077 drb. ökör, 73 drb. tehén, 22 drb. bika és — db. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 58—64 frt, lengyel 59—63 frt, német 58—64 frt, tehén 52—57 frt, bika 56 frt, bival — frt. Lábán darabonként 117—160 frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár július 20-ikán. (Az első magyar sertéshizláló és kölcsönelőgező részvénytársaság je-

lentése.) Élénkebb kiviteli kereslet mellett az e heti üzlet a mult hetinél kellemesebb volt; az árak alig szenvedtek változást.

Mint hogy Galicziából, hol a sertések között a száj- és körmőfájás uralg, Bukovinába és Romániába a sertések beengedtetnek, ennél fogva a nagyméltóságú m. kir. kereskedelmi ministerium Németországba való kivitelünk érdekében, a Bukovinából és Romániából származó sertéseknek behozatalát és átvitelét, máától fogva szintén betiltotta.

A nagyméltóságú m. kir. kereskedelmi ministerium továbbá Ausztriából a sertéseknek behozatalát kivitelünk érdekében hasonlólag betiltotta, mert ott, de különösen Bécsben a sertések között járványos betegségek uralkodnak.

Heti átlag árak: magyar vál. áru 260—300 kilogramm nehéz 56 krajczár, 220—260 kilogramm nehéz 55½—56 kr. Öreg 300 kilogramm tuli 54 kr, vidéki sertés 54—55 kr. Transitóban: szerbiai 53—55½ kr, romániai 55—56½ kr, tüskés — kr tiszta kilogrammonként. — Összes felhajtás: 7285 darab, összes elhajtás 7955 drb.

Bécsi sertésvásár július 17-én. Összes felhajtás 6613 drb. és pedig 1364 drb. nehéz, 1814 drb. közepéhez és 3435 drb. süldő; melyből 2726 drb. magyar, 3435 drb. orosz-jengyel, 340 drb. szerb és 112 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 50—52 frt, közepéhez 47—49 frt, süldő 38—45 frt; szalonna és zsír 63—65 frt.

**Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.**

## H I R D E T É S E K.

### HERZ ÁRMIN

Budapest, V. Béla-utca 2. sz.

Ajánlom a magas uraságoknak, földbirtokosok és kereskedőknek az aratás, valamint minden idényre gazdagon felszerelt raktáromat

**disznózsir és szalonna nemüekben**

milyenek: **pörkölt- és fehértábla-szalonna paprikás- és kenyér-szalonna.**

Megrendeléseket legjutányosabb napi árakon és legpontosabban végzek; árjegyzékkel szívesen

(13) rendelkezésre állok. (2-3.)

### Haszonbéri hirdetés.

A kolozsvári határon 100 hold szántó és 21 hold kaszáló 1883. november 1-től kezdve több évekre **haszonbérbe kiadó**, a szántókból 30 hold háromszor megszántva vetés alá készen adatik át, a birtok gazdasági épületekkel is el van látva.

Értekezhetni Kolozsvárt, feleki-utca 3-ik ház sz. a. a tulajdonossal.

**Szász Ádám.**

(14.)

(2-3.)

## PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter						100 kilo		1 köb- meter	1 kilo	
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	örök- buza	széna	szal- ma	tűzifa	marha- hús	
k r a j c z á r o k b a n												
Balászfalva	julius	19	500	350	350	—	300	350	—	—	225	40
Bánfi-Hunyad	julius	17	700	600	500	—	200	500	—	—	160	40
Beszterce	julius	17	650	500	—	—	280	475	340	220	300	36
Brassó	julius	20	635	520	395	350	235	430	275	180	235	44
Csik-Szereda	julius	18	750	600	500	450	300	550	200	80	200	36
Deés*	julius	3	760	680	580	320	370	640	600	240	320	40
Déva	julius	21	990	850	750	—	350	620	200	90	230	40
Dicső-Szent-Márton	julius	18	600	400	400	—	275	400	380	280	200	44
Ertsebetváros	julius	21	650	500	450	—	300	450	300	180	250	44
Fogarás	julius	20	675	—	420	—	235	500	200	—	215	42
Gyula-Fehérvár	julius	21	650	550	500	—	300	425	200	130	245	46
Gyergyó-Szent-Miklós	julius	21	750	700	500	450	275	550	300	—	160	40
Hátszeg	julius	16	750	700	530	350	270	530	150	20	300	44
Kézdi-Vásárhely	julius	19	640	540	450	320	270	500	430	120	300	40
Kolozsvár	julius	19	660	—	450	—	210	435	400	190	300	46
Maros-Ludas	május	25	600	500	500	—	250	430	—	—	300	44
Maros-Vásárhely	julius	19	570	410	460	360	425	420	450	200	450	44
Medgyes	julius	19	605	550	450	—	275	460	195	110	225	40
Nagy-Enyed	julius	19	575	500	375	—	300	425	500	180	280	44
Nagy-Szeben	julius	20	680	560	460	—	300	490	240	200	300	44-46
Nagy-Várad	julius	17	700	585	500	380	270	460	460	280	350	52
Segesvár	julius	19	660	470	460	—	250	450	150	120	160	44
Sepsi-Szent-György	julius	23	640	580	420	300	240	420	300	120	200	44
Szamosujvár	julius	23	630	450	430	—	215	450	200	80	240	40
Szász-Régen	julius	19	525	360	450	—	255	455	410	150	250	40
Szász-Sebes	julius	19	675	550	450	—	325	410	165	140	240	44
Szászváros	julius	21	710	590	510	—	290	490	200	70	210	40
Székely-Udvarhely	julius	17	700	450	450	—	250	500	260	50	260	40
Szilágy-Somlyó	julius	20	620	520	455	390	230	490	300	150	300	40
Teke	julius	16	550	500	450	—	200	450	200	20	300	40
Torda	julius	21	600	425	450	350	225	425	100	15	250	44

A \*-al jegyzett árak metermázsára vonatkoznak.

## Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája.

Árszabály tér szerint		s z e r i h i r d e t é s n é l b e l y e g g e l e g y ü t t																									
		1	1-3	1-6	1-12	1-18	1-26	1-30	1-36	1-40	1-52	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
16/16 oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60	frt	kr	frt	kr	frt	kr
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10	frt	kr	frt	kr	frt	kr
8/16 oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60	frt	kr	frt	kr	frt	kr
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35	frt	kr	frt	kr	frt	kr
4/16 oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60	frt	kr	frt	kr	frt	kr
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35	frt	kr	frt	kr	frt	kr
2/16 oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60	frt	kr	frt	kr	frt	kr
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85	frt	kr	frt	kr	frt	kr
1/16 oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60	frt	kr	frt	kr	frt	kr
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10	frt	kr	frt	kr	frt	kr

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 krajával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Nyomatott Gámán János örököséinél, közép-utca Minorita-épület.